

Yhteenvedokatsaus Suomen ja Saharan eteläpuolisen Afrikan maiden väliseen kauppaan.

Maat Suomen viennin mukaisessa suuruusjärjestyksessä:

ETELÄ-AFRIKKA	2
NIGERIA	5
TANSANIA	5
KENIA	6
UGANDA.....	6
SAMBIA.....	6
MAURITIUS	8
GHANA	9
ANGOLA	9
ETIOPIA.....	9
MOSAMBIK.....	11
BOTSWANA.....	11
KONGON DEMOKRAATTINEN TASAVALTA.....	12
SWASIMAA.....	13
LESOTHO.....	14
BURUNDI.....	14
MALAWI.....	15
NAMIBIA	16
ZIMBABWE.....	19
RUANDA.....	20

ETELÄ-AFRIKKA

Vienti ja tuonti. Etelä-Afrikka on suhteellisen avoin talous, vienti ja tuonti yhteenlaskettuna ovat yli 50% kansantuotteesta. Kauppa on viimeisen 5 vuoden ajan ollut enenevästi alijäämäistä (vaihtotaseen vaje vuonna 2007 oli yli 7%:iin kansantuotteesta). Etelä-Afrikka tuottaa vajaa puolet Afrikan mantereeseen kaivannaisista (30% viennistä, suunta laskeva) sekä teollisesta tuotannosta (autoteollisuus, metallit, kemikaalit, tekstiilit yhdessä yli 60% viennistä, suunta tekstiilejä lukuunottamatta nouseva), vastaa yli puolesta sen sähkötuotannosta ja on myös kilpailukykyinen maataloustuotteiden, erityisesti hedelmien ja viinin viejä. Arvio kokonaisviennistä v 2007 on 73 mrd usd, kasvua edellisvuodesta 8%. Vienti on hyötynyt kullin, platinan ja muiden metallien nousseista maailmanmarkkinahinnoista ja kasvaneesta kysynnästä sekä maan valuutan randin heikentymisestä. Tuonnista valtaosa, n. 85%, koostuu teollisuuden tuotteista, erityisesti koneista ja laitteista ym tuotantohyödykkeistä. Arvio tuonnista on 80 mrd usd, kasvua edellisvuodesta 17%. Tuontia kasvattavat merkittävät meneillään olevat julkiset infrastruktuuri-investointiohjelmat. Nousutrendien sekä viennin että tuonnin osalta odotetaan jatkuvan 2008.

Tärkeimmät kauppakumppanit ja -alueet. EU, Yhdysvallat ja Japani ovat perinteisesti olleet Etelä-Afrikan tärkeimmät kauppakumppanit sekä viennin että tuonnin puolella. EU vastaa 35,5 %:sta maan ulkomaankaupasta. Eurostatin tilastojen mukaan tavarakaupassa EU-alueen vienti Etelä-Afrikkaan on tällä vuosikymmenellä kasvanut nominaaliarvoissa 12,6 mrd:sta (2002) 19,9 mrd. euroon (2006), ja sen osuus EU-kokonaisviennistä noussut 1,4:sta 1,7%:iin. EU-tuonti Etelä-Afrikasta on taas kasvanut 15,8 mrd:sta (2002) 18,4 mrd. euroon (2006), ja sen osuus EU-kokonaistuonnista laskenut 1,7:sta 1,4%:iin. EU-vienti on siis tarkastelujaksolla ohittanut tuonnin, inflaatio huomioiden voidaan arvioida sen kehittyneen selkeästi yleistä talouskasvua vilkkaammin, kun taas kehitys tuonnin puolella on jopa hieman taantunut. Merkittävimmät tuoteryhmät sekä viennin että tuonnin osalta ovat koneet ja kuljetussektorin laitteet sekä valmistusteollisuuden tuotteet, viennissä niiden osuudet ovat 58 ja 13%, ja tuonnissa 35% ja 18%. Palveluiden kauppa EU:n ja Etelä-Afrikan välillä oli vuonna 2006 kokonaisuudessaan vajaan 9 mrd euron arvoista (käsittäen 1,4% EU:n maailmanlaajuisesta kaupasta palveluiden alalla), vuosittainen kasvu 5% tuntumassa.

Suurin kasvupotentiaali Etelä-Afrikalla on kuitenkin kaupassa kehittyvien talouksien kanssa. Esim. Kiina oli vuonna 2006 jo Etelä-Afrikan toiseksi suurin tuontimaa ja neljänneksi suurin vientimaa. Kauppa Kiinan kanssa on Etelä-Afrikalle huomattavan alijäämäistä, vuonna 2005 tuonti oli 3,6 kertaista vientiin nähden. Tuonnin kärjessä ovat valmistusteollisuuden tuotteet, viennin muodostuessa etupäässä kaivannaisista. Myös kauppa Intian ja Brasilian kanssa on nousussa, Etelä-Afrikka pyrkii edistämään sitä ns. IBSA-yhteistyön puitteissa. Lisäksi merkillepantavaa on Etelä-Afrikan huomattava taloudellinen merkitys Eteläisen Afrikan kehitysyhteisön (SADC) alueella sekä Eteläisen Afrikan tullionionissa (SACU) erityisesti. Etelä-Afrikka tuo näistä maista etupäässä raaka-aineita ja vie kaivosteollisuuden jalosteita, koneita sekä kulutushyödykkeitä, erityisesti elintarvikkeita. Kaikkien kohdalla kauppataasot ovat Etelä-Afrikalle voimakkaasti ylijäämäisiä, ja mantereen yleinen hyvä talouskasvu huomioiden myös kasvunäkymät eteläafrikkalaisyrityksille ovat niissä hyvät.

Kauppa Suomen kanssa. Etelä-Afrikka on Suomen selkeästi merkittävin kauppakumppani Saharan eteläpuolisessa Afrikassa. Kauppa on kasvussa ja Suomelle huomattavan ylijäämäistä. Tullin tilastojen mukaan vienti on tällä vuosikymmenellä kasvanut nominaaliarvoissa 267 meur:sta (2001) 536 meur:oon (2006), ja sen osuus kokonaisviennistämme on noussut 0,6:sta 0,9%:iin (vuoden 2007 vienti oli lokakuun loppuun mennessä 463 meur). Suomen tärkeimmät vientituotteet ovat telekommunikaatiosektorin laitteet, erityisesti matkapuhelimet, joiden osuus v 2006 viennistä oli lähes puolet. Merkittävin kasvu on ollut paperissa ja pahvissa sekä teollisuuden koneissa ja laitteissa, mm. energia-, kaivannais- sekä kuljetusaloilla. Tuonti on kehittynyt epätasaisemmin, se pysyi 2000-luvun alkupuoliskon 60 meur tuntumassa, välillä jopa laskien, mutta nousi v 2006 jyrkästi 98 meur:oon. Nousutrendi näyttää pitävän, sillä vuoden 2007 tuonti oli lokakuun loppuun mennessä 79 meur.

Etelä-Afrikan osuus kokonaistuonnistamme on 0,2%:n tuntumassa. Tuonti koostuu etupäässä alhaisen jalostusasteen tuotteista, metalleista ja malmeista sekä elintarvike- ja alkoholituotteista, jotka yhdessä muodostavat lähes 70% tuonnista. Siten tuontimme poikkeaa koko EU:n Etelä-Afrikka-tuonnista, jossa profiloituvat koneet ja laitteet sekä valmistusteollisuus. Merkittäviä heiluritekijöitä tuonnin puolella ovat kivihiili, jota ei 2004-05 tai 2007 tuotu lainkaan mutta joka oli v 2006 suurin yksittäinen tuontiarikkeli, sekä malmit ja metalliromu, joka on v 2007 noussut jyrkästi 40%:iin kokonaistuonnista. Huomattavaa Etelä-Afrikan kaupassa on myös hiljattain tehdyt puolustussektorin kaupat.

Talous ja yleinen kauppapolitiikka. Etelä-Afrikka (väkiluku 48 milj.) on Saharan eteläpuolisen Afrikan suurin talous (arvio v 2007 kansantuotteesta 260 mrd usd), joka toimii ulkomaisille yrityksille myös porttina koko eteläisen Afrikan markkinoille. Talouden kasvuennuste v:lle 2008-2009 ylittää 5%. Ennusteita ruokkivat meneillään olevan maailmanlaajuisen raaka-ainebumin ohella kotimaan kasvavat julkiset ja yksityissektorin infrastruktuuri-investoinnit sekä kotitalouksien voimakas kysyntä kulutustarvikkeille ja -palveluille. Valtiontalous on vakaa. Menoarvio oli v 2006 ensimmäisen kerran ylijäämäinen ja tätä toistunee v 2007. Viimeisen 7 v aikana julkinen velka on puolittunut 26%:iin kansantuotteesta ja valuuttavaranto on viisinkertaistunut 25,9 mrd usd:iin. Elintarvikkeiden ja öljyn hintapaineet maailmanmarkkinoilla ruokkivat 6,5% tasolla liikkuvaa inflaatiota, tämän odotetaan pysyvän korkeana myös v 2008.

Etelä-Afrikka kannattaa WTO:n perustavoitteita ja on WTO:ssa Brasilian ja Intian ohella johtava maa G-20 ryhmässä. Eteläisen Afrikan tulliunioni SACU on G20-ryhmän lisäksi ollut maan viiteryhmä DDA-neuvotteluissa. Maa on solminut WTO:n rinnalla useita kauppaa säänteleviä sopimuksia yksittäisten maiden ja maaryhmittymien kanssa. Etelä-Afrikan ja EU:n tavarakauppaa sääntelee lähes kokonaisuudessaan TDCA-sopimus (Trade and Development Co-operation Agreement), sen sijaan palveluiden kauppaa ei näiden välisiin kauppajärjestelyihin ole toistaiseksi saatu sisällytettyä. TDCA-sopimus solmittiin vuonna 2000 ja sen avulla on purettu suurin osa EU:n ja Etelä-Afrikan tavarakaupan tulleista. Tavoitteena on, että v 2010 mennessä EU on purkanut 95% eteläafrikkalaisten tuotteiden tuontitulleistaan ja v 2010 mennessä Etelä-Afrikka on poistanut 86% EU:n tuotteiden tulleista. Sopimuksen ulkopuolelle on jäänyt joitain tuotteita, joiden osalta TDCA-sopimusta täydentävät WTO-määräykset. Suomen ja Etelä-Afrikan tavarakauppa on TDCA-sopimuksen pohjalta käytännössä jo lähes tullivapaata. Muista SACU-maista poiketen Etelä-Afrikka ei ole parafoinut EU:n ja AKT-maiden väliaikaista talouskumppanuussopimusta (Economic Partnership Agreement, EPA), jonka kauppaan liittyvistä elementeistä Etelä-Afrikka ja EU neuvottelivat v 2007 osana TDCA-sopimuksen jälleentarkastelua.

Maailmanpankin Doing business-indeksissä Etelä-Afrikka asettuu sijalle 35 arvioitaessa 178 maan taloutta ja liiketoimintaympäristöä, jättäen taakseen puolet EU:n jäsenmaista. Maa menestyy hyvin investointien suojaa sekä yritystoiminnan käynnistämistä ja yritysrahoitusta koskevassa vertailussa. Lisäksi Maailman talousfoorumin (WEF) arvion mukaan Etelä-Afrikassa on maailman 29. paras innovaatioita kannustava ilmapiiri. Yritystoiminnan keskeiset ongelmat maassa liittyvät ammattitaitoisen työvoiman niukkuuteen, rikollisuudesta aiheutuviin turvallisuusriskeihin, hiv/aidsin aiheuttamaan epävarmuuteen työvoiman saatavuudesta ja pysyvyydestä, työelämän pitkälle vietyyn sääntelyyn, maailmanlaajuisessa vertailussa korkeisiin työvoimakustannuksiin, hallinnon heikkouksiin sekä maan valuutan randin epävakauteen. Lisäksi Etelä-Afrikan kanssa kauppaa käyvien tai sinne investoivien ulkomaisten yritysten kannalta toimintaa säänteleviä tekijöitä ovat Black Economic Empowerment-lainsäädäntö (BEE), jonka tavoitteena on nopeuttaa taloudellisen vallan siirtämisestä valkoiselta vähemmistöltä mustalle enemmistölle, sekä Industrial Participation Programme (IPP), jonka myötä yli 10 milj dollarin kauppoihin maan julkiselle sektorille sisältyy 30% suuruinen vastakauppapalveloite.

Kasvavat alat ja kauppa- sekä investointimahdollisuudet suomalaisyrityksille. Ulkoisista investoinneista Etelä-Afrikkaan suurimman osan muodostavat arvopaperisijoitukset, joiden netto v 2006 oli +20 mrd usd. Suorien investointien netto on vaihdellut voimakkaasti. Vuonna 2005 se oli +4,5 mrd usd, mutta v 2006 -6,5 mrd usd johtuen eteläafrikkalaisyritysten voimakkaasta investoinnista ulkomaille. Ulkoisten suorien investointien taso on alhainen verrattuna muihin saman tulotason maihin. Maa on saanut niitä yritysostojen ja fuusioiden sekä valtionyritysten omistusjärjestelyjen myötä, uusinvestointeja sen sijaan on erittäin vähän. Suorista investoinneista kolmannes kohdistuu rahoitussektorille ja palveluihin, kolmannes kaivosteollisuuteen ja neljännes valmistus- (ja erityisesti auto-) teollisuuteen. Iso-Britannia

on perinteisesti vastannut 75%:sta investoinneista, Saksan ollessa toinen merkittävä tekijä, erityisesti autoteollisuudessa. Merkittävä viime aikojen avaus on kuitenkin Industrial and Commercial Bank of Chinan lokakuun lopussa 2007 julkistama 5,5 mrd usd investointi eteläafrikkalaiseen Standard Bankiin, arvioiden mukaan kyseessä on yksi kaikkiaan aikojen suurimmista suorista investoinneista maahan.

Yli kahdellakymmenellä suomalaisyrityksellä on tytäryhtiöitä ja tuotantoa Etelä Afrikassa ja yli 150:lla suomalaisyrityksellä on maassa toimintaa paikallisten edustajiensa välityksellä. Monet yrityksistä hyödyntävät Etelä-Afrikan strategista asemaa liikenteen solmukohtana ja väylänä muiden Saharan eteläpuolisten maiden markkinoille. Tuotannollista toimintaa maassa harjoittavat suomalaisyritykset ovat tulleet maahan pääasiallisesti yritysostojen kautta. Suomen ja Etelä Afrikan välillä on voimassa sekä investointien edistämistä ja suojaa että kaksinkertaisen verotuksen estämistä koskevat sopimukset.

Finpro on identifioinut aloja, joilla suomalaisilla yrityksillä on Etelä-Afrikassa hyviä mahdollisuuksia: tuotantoa tehostavat ja laatua parantavat niche-tuotteet erityisesti valmistusteollisuuden eri aloilla, mm. metsäteollisuudessa sekä kaivos- ja voimateollisuudessa; sähköntuotanto; terveydenhuoltoala; ympäristöala (ilmansaastumisen vähentäminen, bioenergia, vedenpuhdistus); rakentaminen, lentokenttien kehittäminen sekä joukkoliikenteen tukijärjestelmät; satamien ja rautateiden koneet ja laitteet; erilaiset turvallisuuspalvelut ja -ratkaisut mm. internet-pankkitoiminnan turvajärjestelmät; ICT-tuotteet (mm. opetusta varten, e-oppimISRatkaisut); langattomien verkkojen VAS-tuotteet; lääketeollisuus (tarjontaketjun hallintajärjestelmät); uudistuvat energianlähteet; sekä maaseudun sanitaatio.

Merkittävänä taustatekijänä ulkomaalaisten yritysten mahdollisuuksia Etelä-Afrikan punnittaessa on hallituksen investointiohjelma (Accelerated and Shared Growth Initiative for South Africa, ASGISA), jonka puitteissa investoidaan v 2006-2010 lähes 50 mrd euroa valtion varoja infrastruktuurin kehittämiseen, fokusalueina telekommunikaatio, kuljetus, energia (ml. energiatehokkuus ja uusiutuvat energiamuodot) ja vesihuolto. Osana suunnitelmaa on myös vuoden 2010 jalkapallon MM-kisojen valmistelu, alkaen stadioneiden rakentamisesta ja lentokenttien kehittämisestä maan tällä hetkellä varsin vaatimattoman joukkoliikenteen kehittämiseen. Lisäksi hallitus pyrkii kehittämään erityisesti työvoimavaltaisia aloja, kuten turismia. Tässä avainasemaan nousevat pk-yritykset. Hallitus edistää pk-sektorin toimintaedellytyksiä koulutusta, mentorointia ja rahoitusta kehittämällä, sekä myös kannustamalla yrityksiä paikantamaan ulkomaisia kumppaneita liiketoiminta- ja markkinointisuunnitelmiansa kehittämiseksi.

EU on merkittävä kehitysrahoittaja Etelä-Afrikassa. Se on vuoden 1994 jälkeen kanavoinut maahan komission kautta n. 1,8 mrd euroa lahjamuotoista kehitysapua, ja Euroopan Investointipankki EIB on vastaavasti myöntänyt maalle samalla jaksolla 1,5 mrd euroa lainoja. EU:n yhteinen maastrategia vuosille 2007-13 käsittää 980 meur uutta lahjarahaa, ja EIB:n lainamandaatti samoille vuosille 2007-2013 on 900 meur uusia lainoja. Yksityissektorin osalta EIB tukee erityisesti pk-yrityksiä paikallisille kaupallisille pankeille myöntämiensä lainojen kautta.

NIGERIA

Suomen vienti Nigeriaan vuonna 2007 oli yhteensä 104 miljoonaa euroa. Viennistä 87 miljoonaa oli koneita ja laitteita. Tästä voimakoneita ja moottoreita 25 miljoonaa ja telekommunikaatiolaitteita 55 miljoonaa euroa. Paperin ja pahvin vienti oli 7 miljoonaa euroa. Nigeriaan vientiin lisäksi lannoitteita ja elintarvikkeita. Tavaratuonti Nigeriasta oli yhteensä 3 miljoonaa euroa.

TANSANIA

Vienti ja tuonti

Tansanian tuontia hallitsee polttonesteiden tuonti, mutta myös jalostetut teollisuuden tuotteet ovat merkittävä tuontierä (elintarvikkeet, vaatteet, elektroniikka jne.). Tansanian koko viennin arvo oli vuonna 2005 noin 1137 miljoonaa euroa ja tuonnin arvo noin 2235 miljoonaa euroa.

Tansanian tärkeimmät vientituotteet ovat mineraalien lisäksi kahvi, tee, puuvilla ja tupakka.

Tärkeimmät kauppakumppanit ja -alueet

Tansanian tärkeimmät vientimaat ovat Etelä-Afrikka, Iso-Britannia, Sveitsi, Kiina, Hollanti ja Saksa. Nämä maat vastaavat noin puolesta Tansanian kokonaisviennistä.

Tuonnin osalta suurimpia kauppakumppaneita ovat Etelä-Afrikka, Kiina, Japani, UAE; Intia ja Kenia. Nämä maat vastaavat noin 40 prosentista tuonnin kokonaisarvosta.

Kauppa Suomen ja EU:n kanssa

Tansanian EU-viennistä tärkeimpiä ovat kalatalouden tuotteet, joista erityisesti Niilin ahven on merkittävä vientituote. Muita merkittäviä tuoteryhmiä ovat kahvi ja tee ja tupakkavalmisteet. Tuonti EU:sta Tansaniaan puolestaan koostuu koneista ja laitteista, elintarviketeollisuuden tuotteista sekä kemianteollisuuden tuotteista.

Suomeen Tansaniasta tuodaan käytännössä ainoastaan kahvia ja teetä. Suomesta vastaavasti viedään Tansaniaan koneita ja laitteita, lannoitteita sekä paperia ja pahvia. Elektroniikan osalta epäsuorat vientikanavat eivät anna koko kuvaa viennistä. Vienti vuonna 2007 oli yhteensä 78 miljoonaa euroa.

Tansanian kauppa EU:n ja Suomen kanssa on ollut alijäämäistä.

Talous ja yleinen kauppapolitiikka

Tansanian makrotalous on vakaa ja bruttokansantuotteen kasvuvauhti on ollut useita vuosia noin 6 prosentin vuotuisella tasolla. Tansania kuuluu Itä-Afrikan yhteisöön, joka valmistelee alueelle yhteismarkkina-alueita vuoteen 2010 mennessä.

Tansanian "Doing Business" ranking on 130. Hyvät pisteet Maailmanpankin rankkauksessa Tansania saa sopimusten noudattamisesta, heikot pisteet omaisuuden rekisteröinnistä ja lisenssikäytännöistä. Tansaniassa maanomistus on hankala kysymys, ja lupakäytäntöä haittaavat korruption eri muodot.

Suomen ja Tansanian välillä on voimassa investointisuojasopimus, jonka toimivuutta käytännössä ei ole vielä testattu.

Kasvatavat alat ja investointimahdollisuudet suomalaisyrityksille

Tansaniassa voimakkaimmin kasvavat alat ovat olleet kaivosteollisuus, turismi ja rakentaminen. Kotimainen valmistusteollisuus on kehittymätöntä eikä erityisen kilpailukykyistä. Tansaniassa tekninen osaaminen näillä aloilla on heikkoa ja ulkomaista osaamista tarvitaan toiminnan kehittämiseen ja ylläpitoon. Tansaniassa toimii muutama kymmenen suomalaista tai osittain suomalaisomistuksessa olevaa yritystä (mm. Siemens Nokia Networks, Dar es Salaam Corridor Group, Wärtsilä ja Tanira Pumps).

Suomen viennin lisäämismahdollisuudet

Pitkästä kehitysyhteistyösuhteesta huolimatta Tansania on tuntematon kauppakumppani suomalaisyrityksille. Suoraa kauppaa käydään vähän, mutta monet tuotteet kulkeutuvat markkinoille välikäsien kautta Lähi-Idästä tai Etelä-Afrikasta. Koneet ja laitteet, paperi, elektroniikka ja lannoitteet ovat tuotteita joille Tansaniassa on jatkuva kysyntä. Suomalaisia yrityksiä on mahdollista tehdä tutuksi tansanialaisille esimerkiksi vuosittaisten kauppatahtumien yhteydessä. Mm. Norja on kokeillut tätä.

KENIA

Suomen vienti Keniaan vuonna 2007 oli yhteensä 43 miljoonaa euroa, tuonti 13 miljoonaa euroa.

Vienti koostui koneista ja laitteista.

UGANDA

Suomen vienti Ugandaan 41 miljoonaa euroa, tuonti 184 000 euroa.

Vienti koostui koneista ja laitteista.

SAMBIA

Vienti ja tuonti

Sambian kokonaisvienti oli vuonna 2007 4,273 miljardia USD. Kokonaistuonti oli samaan aikaan 3,622 miljardia USD, joten kauppataase oli 0,686 miljardia ylijäämäinen. Ylijäämä oli 42 % pienempi kuin vuonna 2006, lähinnä johtuen voimakkaasti lisääntyvästä tuonnista. Tuonti kasvoi 37 % vuoden takaisista luvuista.

Vientituotteista tärkeimmässä asemassa on kupari ja muut metallituotteet. Vuonna 2007 niiden osuus kokonaisviennistä oli 80 %. Muiden vientituotteiden kasvu on kuitenkin ollut vahvaa. Niiden viennin voimakas kasvu on jatkunut jo viisi vuotta ja kasvuprosentti vuonna 2007 oli 25 %. Näihin tuotteisiin kuuluvat mm. sokeri, tupakka, puuvilla, kahvi ja kukat. Vuoden 2007 marraskuun kauppalakuihin perustuen, tärkeimmät tuontituotteet olivat kaivostoimintaan liittyvät koneet (34 %), lannoitteet (9 %) ja öljytuotteet (9 %).

Tärkeimmät kauppakumppanit ja alueet

Vuoden 2007 marraskuun kauppalakuihin perustuen Sambian tärkein vientimarkkina oli Sveitsi, minne 35 % viennistä suuntautui. Muut tärkeät vientimaat olivat Etelä-Afrikka (10 %), Kiina (9 %) ja Thaimaa (8 %). Tärkein tuontimaa oli Etelä-Afrikka, jonka osuus kokonaistuonnista oli 48 %. Muut tärkeät tuontimaat olivat Kiina (11 %), Mauritius (6 %) ja Iso-Britannia (4 %).

Kauppa-alueista viennin kannalta tärkein on Eurooppa. Sveitsiin menevän viennin lisäksi 7,9 % viennistä suuntautui EU -maiden alueelle. Toiseksi tärkein alue on Aasia, jonne suuntautui 25 %.

SADC:n osuus oli 24 % ja COMESA:n 11 % (huom. jotkut maat ovat sekä SADC:n että COMESA:n jäseniä). Kauppa-alueista tuonnin kannalta tärkein on SADC, lähinnä Etelä-Afrikan vuoksi. SADC:n osuus oli 62 %. Toiseksi tärkein alue on Aasia 19 % osuudellaan. EU:n ja COMESA:n osuudet olivat 12 %.

Vientiluvuissa on otettava huomioon, että suurin osa kuparin viennistä suuntautuu Eurooppaan ja Aasiaan. Suurin osa muiden tuotteiden viennistä suuntautuu SADC:n ja COMESA:n alueille. Köyhyyden vähentämisessä jälkimmäiset tuotteet ovat tärkeimpiä.

Kauppa Suomen ja EU:n kanssa

Kaupankäynti Suomen ja Sambian välillä on vähäistä ja siten vuosikohtaiset heilahtelut suuret. Huomattavaa kasvua kuitenkin tapahtui vuosien 2005 ja 2006 välillä, jolloin Suomen vienti Sambiaan kasvoi 365 % ja tuonti Sambiasta 204 %. Vuoden 2007 vientiluvut näyttävät säilyttävän vuoden 2006 tason. Vuoden 2007 lokakuuhun mennessä Suomen vienti Sambiaan oli 22,3 miljoonaa euroa ja tuonti Sambiasta 1,7 miljoonaa euroa. Vuonna 2006 luvut koko vuodelle olivat viennin kohdalta 28,7 miljoonaa euroa ja tuonnin kohdalta 7,7 miljoonaa euroa. Vuonna 2005 vienti oli 7,9 miljoonaa euroa ja tuonti 2,3 miljoonaa euroa.

Suomen tärkeimmät vientituotteet olivat vuonna 2007 lokakuuhun mennessä erilaiset koneet (erityisesti kaivosteollisuuden tarpeisiin). Niiden osuus oli 99 %. Tärkeimmät tuontituotteet olivat kahvi 83 % osuudella ja sokeri 9 % osuudella. Sokeria on aiemmin viety enemmän ja ostohalukkaita suomalaisia firmoja löytyisi, mutta koska Sambian tuotantokapasiteetti on ollut täydessä käytössä tähän kysyntään ei ole kyetty vastaamaan. Huomattavaa uutta tuotantokapasiteettia odotetaan kuitenkin tulevan markkinoille vuoden 2008 aikana.

Eurostatin mukaan EU -maiden vienti Sambiaan vuonna 2006 oli 255 miljoonaa euroa. Tärkeimmät tuoteryhmät olivat koneet (67 %) ja erilaiset kemikaalit (11 %). Tuonti Sambiasta oli 403 miljoonaa euroa ja suurimmat tuoteryhmät olivat kaivostuotteet (77 %), ruokatuotteet (11 %) ja tupakka (6 %).

Talous ja yleinen kauppapolitiikka

Sambian BKT on vuoden 2007 alustavien lukujen mukaan 11 mrd. USD ja ostovoimakorjattu BKT/asukas oli 1 320 USD. Talous kasvaa maailmanmarkkinoiden korkeiden kuparihintojen ja uusien kaivosinvestointien edesauttamana kohtalaisesti ja vuoden 2007 BKT-kasvu oli arvioiden mukaan 5,3 %. Inflaatio on pysynyt vakaana n. 10 % tuntumassa. Myös kwachan dollarikurssi on ollut vakaa, jokseenkin hitaasti voimistuva, ja tämä kehitys ennakoitaan jatkuvan.

Sambia on WTO:n, SADC:n ja COMESA:n jäsen ja COMESA:n päämaja sijaitsee Lusakassa. Alkaen 1990 -luvulta maalla on ollut hyvin avoin kauppapolitiikka; tullit ovat alhaiset ja muita rajoituksia on vähän. EU -maiden kanssa käytävässä kaupassaan Sambia nojautuu tällä hetkellä LDC -maana EBA -säännöstöön. Maa on allekirjoittanut väliaikaisen EPA -raamisopimuksen, mutta neuvottelee vielä markkinoillepääsytarjouksestaan.

Sambia toimii SADC:n puheenjohtajana vuoden 2008 heinäkuuhun asti. Maa on myös viime vuosina ollut aktiivinen kauppaneuvotteluissa ja on mm. toiminut WTO:n Doha neuvottelukierroksen LDC -maiden ryhmän johtotroikassa vuodesta 2004.

Kasvatavat alat ja investointimahdollisuudet suomalaisyrityksille

Sambian hallituksen luomat kannustimet ulkomaisten investointien houkuttelemiseksi pyrkivät takaamaan suotuisat olosuhteet suomalaisille investoinneille, joita turvaa myös Suomen ja Sambian välillä allekirjoitettu investointisuojausopimus.

Sambian mittaamattomat luonnonvarat mm. mineraalit, viljelykelpoinen maa, joet, metsät, vesiputoukset, järvet ja luonnonpuistot tarjoavat lukemattomia investointimahdollisuuksia suomalaisille yritysille. Pääkasvusektoreita ovat tuotantoteollisuus, maatalous ja agrotuotanto, turismi ja kaivosteollisuus. Muita potentiaalisiksi luokiteltuja kasvualoja ovat rakennus- ja kuljetusalat, energiasektori, telekommunikaatio- ja IT-alat sekä terveyssektori.

Tämän hetkiset suurimmat suomalaiset investoinnit ovat lähinnä kaivosteollisuuteen tehtyjä teknologiansiirto- ja laitehankintoja. Investointimahdollisuuksia suomalaisyrityksille tarjoutuu turismin kehittämisessä mm. eko-, elämys- ja kulttuurimatkailun muodossa, agrotuotannon alalla ja pakkausteollisuuden kehittämisessä, energiasektorin tulevaisuuden haasteisiin vastaamisessa vesi- ja aurinkoenergian, biopolttoaineiden ja yleisen sähköverkon kehittämisen alueilla sekä telekommunikaation uusien käyttömahdollisuuksien ja palveluiden tarjoamisessa.

Suomen viennin lisäämismahdollisuudet

Sambian kasvavan kaivosteollisuuden myötä mahdollisuuksia Suomen viennin lisäämiseen on runsaasti kaivosteknologian ja -laitteiden siirroissa. Teollisuustuotannon lisääntyessä myös pienten- ja keskisuurten yritysten kilpailukyky kehittyy ja laitteistohankintojen tarve kasvaa tarjoten enenevässä määrin mahdollisuuksia suomalaiselle teknologialle. Kaupan vapauttamisen haasteet huomioiden on tärkeää kuitenkin tarkastella investointien vaikutuksia maan oman orastavan teollisuustuotannon kehittymisen kannalta ja pyrkiä edistämään sellaisten alojen vientiä, jotka vahvistavat Sambian teollisuustuotantoa.

MAURITIUS

Vienti ja tuonti; tärkeimmät kauppakumppanit ja -alueet. Mauritius on avoin talous, ulkomaan kauppa muodostaa 80% sen kansantuotteesta. Kauppa on selkeästi alijäämäistä. Kokonaisvienti oli vuonna 2007 arviolta 2,3 mrd usd (kasvua edellisvuodesta 6,4%) ja tämän ennustetaan nousevan 2,5 mrd usd:iin vuosina 2008-09. Vienti on perinteisesti nojautunut sokeriin ja tekstiileihin, sillä maa on hyötynyt EU:n ja AKT-maiden suosituimmuussopimuksiin perustuvista korkeista sokerin vientituloista sekä monenkeskisen tekstiilisopimuksen kiintiömallista. EU:n sokerin takuustohinnan leikkauspäätöksen arvioidaan laskevan pysyvästi sokerin osuutta viennistä, mutta tekstiilisektorin ennustetaan soputuvan uuteen koventuneeseen kilpailutilanteeseen. Vuonna 2006 sokeri muodosti 15% vientituloista, tekstiilit 32%, ja nousussa olevat kalatuotteet 12%. Tärkeimmät vientimaat ovat Iso-Britannia, Ranska, Arabiemiraatit, Yhdysvallat, ja Madagaskar. Mauritiuksen kokonaistuonti oli vuonna 2007 3,6 mrd usd, ja sen ennustetaan kasvavan 3,75 mrd usd:iin vuonna 2008 ja 3,84 mrd usd:iin vuonna 2009. Pääasialliset tuontoartikkelit ovat ruokatarvikkeet (16% vuonna 2006), polttoaineet (17% vuonna 2006) sekä koneet ja kuljetussektorin laitteet (32% vuonna 2006). Tärkeimmät tuontimaat ovat Ranska, Intia, Kiina, Etelä-Afrikka, Saksa sekä Suomi.

Kauppa Suomen kanssa. Suomen ja Mauritiuksen välinen kauppa on vähäistä. Suomen vienti kasvoi kuitenkin 2000-luvun alkupuoliskolla nopeasti olemattomasta 3,5 milj:sta (2001) 145 milj. euroon (2005) lähes yksinomaan telekommunikaatioalan menestyksen myötä (v 2005 viennistä peräti 141 milj oli matkapuhelimia, muita maininnan arvoisia tuotekategorioita paperi ja pahvi sekä kuljetusvälineet). Kasvu taittui tämän jälkeen, ja vienti kääntyi laskuun, ollen v 2006 enää 76 milj ja lokakuuhun mennessä vuoden 2007 saldoksi oli kerääntynyt ainoastaan 18,7 milj euroa. Taustasyynä heilahdukselle ovat muutokset Nokian matkapuhelinten valmistusmaissa. Suomen tuonti Mauritiukselta on ollut koko vuosikymmenen laskusuunnassa, 2,9 milj. eurosta vuonna 2001 alas 0,3 milj:aan vuonna 2006. Tuontimme vastaa Mauritiuksen yleistä viennin rakennetta, tärkeimpinä artikkeleina kalatuotteet, sokeri ja tekstiilit. Kaikissa suunta on ollut laskeva. V 2007 lokakuuhun mennessä tuontia oli kertynyt 0,5 milj euroa, onko laskutrendi taittumassa, tätä on ennenaikasta todeta, em luvusta puolet rakentuu toimistokoneista ja telekommunikaatioalan laitteista, jotka aikaisemmin eivät ole tuonin puolella profiloituneet.

Talous ja yleinen kauppapolitiikka. Mauritiuksen (väkiluku 1,3 milj.) kansantuote v 2007 oli arvioilta 7,4 mrd usd. Maan talous on viime vuodet kasvanut suhteellisen vakaasti 5-6 % vuosivauhdilla. Sen peruspilareita ovat sokeri, tekstiiliteollisuus, turismi sekä palvelut, erityisesti rahoituspalvelut. Noin puolet maan työvoimasta saa elantonsa sokeri- ja tekstiiliteollisuudesta. EU on leikannut sokerin takuustohintaa 36%:lla, minkä arvioidaan laskevan maan sokerituloja kolmanneksella, ja sokerintuotanto laskikin 12,9% edellisvuodesta vuonna 2007. Lisäksi tekstiilisektori on kärsinyt tekstiilikaupan maailmanlaajuisesta vapautumisesta. Talouskasvun ennustetaan kuitenkin jatkavan n.

5,8% vuosivauhdilla tänä ja ensi vuonnakin, tekstiiliteollisuuden elpymisen ja palvelu- sekä kalastussektoreiden kasvun ansioista. Maailmanpankin Doing business-indeksissä Mauritius asettuu sijalle 27.

Mauritius on jäsen Eteläisen Afrikan kehitysyhteisössä (SADC) sekä Itäisen ja eteläisen Afrikan yhteismarkkina-alueeseessa (COMESA). Saarivaltiona Mauritius on myös Hallitusten välisen valtamerikomission (IOC; jäsenenä Intian valtameren Afrikkaan kuuluvia saaria) ja Intian valtameren reunavaltioiden alueellisen yhteistyön järjestön (IOR-ARC) jäsen. EU:n ja AKT-maiden välisissä EPA-neuvotteluissa Mauritius neuvottelee osanaa COMESA-maita. Maa on parafoinut väliaikaisen EPA-sopimuksen, joka takaa sen viennille jatkossakin tullittoman pääsyn EU-markkinoille, ja sallii myös tuontimateriaalista valmistettujen tekstiilituotteiden viennin EU-alueelle. Vastaavasti maan on vuoteen 2022 menessä avattava 95,6% kotimarkkinoistaan EU-tuonnille.

Kasvavat alat ja kauppa- sekä investointimahdollisuudet suomalaisyrityksille. Mauritiuksen hallitus on pyrkinyt monipuolistamaan maan taloutta panostamalla palvelusektoriin, informaatioteknologiaan sekä logistiikkaan. Port Louisin satamassa toimii verovapaa vientialue (EPZ). Ulkoisten investointien houkuttelemiseksi maa on alentanut ja yhdenmukaistanut verotuksensa 15 prosenttiin sekä tulo- että yritysverotuksessa, ja helpottanut työvoiman maahan tuloa sekä maassa työskentelyä. Mauritiuksen offshore-rahoitussektori on toimiva ja se kanavoi investointeja erityisesti Intiaan. Mauritius toimii aktiivisesti Intian valtameren alueen taloudellisen yhteistyön kehittämisessä, ja pyrkii kehittämään taloudellisia linkkejään erityisesti Intiaan sekä myös Kiinaan. Maa investoi merkittävästi satamakapasiteetinsa kehittämiseen ja havittelee asemaa Aasian ja Afrikan välisen kaupan eräänlaisena tukkupisteenä.

Vuonna 2006 ulkoiset investoinnit Mauritiukselle kasvoivat 150 prosenttia edellisvuodesta. Viime vuosina Mauritiukselle ovat investoineet erityisesti ranskalaiset, englantilaiset, eteläafrikkalaiset, intialaiset sekä kiinalaiset yritykset. Mauritiuksen valtiovarainministeri Ramakrishna Sithanen vieraili Suomessa syyskuussa 2007 allekirjoittamassa maiden välisen investointisuoja-sopimuksen. Mauritius on kiinnostunut yhteistyöstä Suomen kanssa maan informaatio- ja telekommunikaatioalan kehittämiseksi, ja maiden välillä on ollut alan tiimoilta vierailuvaihtoa.

EU on luvannut Mauritiukselle vuosille 2007–2014 yhteensä 301 meur EU kehitysapua, yhtenä päätarkoituksena sokerisektorin uudelleenjärjestelyjen tukeminen. Euroopan Investointipankki (EIB) on myöntänyt Mauritiukselle useita lainoja yksityisiin ja julkisiin investointeihin. Mauritius kuuluu myös EU:n ja Intian valtameren alueella käytävän taloudellisen yhteistyön piiriin.

GHANA

Suomen vienti Ghanaan 12,6 miljoonaa euroa.

ANGOLA

Suomen vienti Angolaan 8,5 miljoonaa euroa ja tuonti 4,3 miljoonaa euroa

ETIOPIA

1. Vienti ja tuonti

Viennin ja tuonnin rakenne sekä muutostrendit

Etiopian tavarakaupan kokonaisvienti oli 1 mrd USD ja kokonaistuonti 4,5 mrd USD vuonna 2006. Maan osuus maailman tavarakaupasta on pieni. Viennin mukaan laskettuna osuus maailmankaupassa on 0,01 % ja tuonnin mukaan laskettuna 0,04 %. Viennistä noin 90 % on maataloustuotteita ja 10 % teollisuustuotteita. Maatalous on Etiopian talouden pääsektori ja tuottaa ulkomaanvaluuttatuloista edellä mainitusti 90 %. Maatalous työllistää 85 % työvoimasta.

Teollisuustuotanto, jonka osuus kansantaloudesta on noin 10 %, on myös hyvin vahvasti sidoksissa maataloussektoriin.

Teollisuus jalostaa elintarvikkeita, tekstiilejä ja nahkatuotteita. Kahvi on ollut perinteisesti tärkeää vientituote. Sen aseman haastaa leikkokukkien tuotanto, joka on kasvamassa kahvin rinnalle. Kahvin osuus viennistä oli yhteensä 420 miljoonaa USD ja öljykasvien siementen 200 miljoonaa USD. Leikkokukkien osuus viennistä oli 65 milj USD ja sen osuuden on arvioitu saavuttavan kahvin viennin muutaman vuoden kuluessa.

Etiopian tuonti, yhteensä 4,5 mrd USD, koostuu teollisuustuotteista (63 %), elintarvikkeista (22 %) sekä polttoaineista (13 %).

2. Tärkeimmät kauppakumppanit ja -alueet

Etiopian viennistä 30 % suuntautuu Euroopan unioniin. Saksa, Italia ja Ranska ovat Etiopian suurimpia kauppakumppaneita. Pohjoiseen naapurimaahan Djiboutiin suuntautuu 20 % viennistä. Etiopian ulkomaankauppasatama sijaitsee Djiboutissa, jonka satama on modernisoitu Arabiemiraateista tulleiden sijoitusten avulla korkeatasoisiksi. Euroopan Unionin kehitysavulla rakennetaan Djiboutista läpi Etiopian ulottuvaa maantie- ja rautatie-verkostoa. Japani on Etiopian kolmanneksi suurin vientimaa (9 %) ja neljäntenä Saudi Arabia (7 %). Kauppa Kiinan kanssa ei toistaiseksi näy tilastoissa, mutta Addis Abeban kauppakamarin mukaan Kiinan osuus on nopeassa kasvussa.

Etiopian tuonnista tulee 30 % Euroopan unionin markkinoilta. Yhdysvaltojen osuus on noin 15 % ja kolmantena on Kiina 12 % osuudella. Kiinan tuonti on nopeassa kasvussa. Esimerkkinä kiinalainen televerkkotoimittaja voitti 500 000 euron toimitukset Etiopiaan. Verkkotoimitukset eivät vielä näy tilastoissa.

3. Kauppa Suomen ja EU:n kanssa

Suomen kauppatase Etiopian kanssa on 2,5 MEUR ylijäämäinen. Tammikuusta lokakuuhun 2007 viennin arvo oli 7 MEUR ja tuonti 4,5 MEUR. Vienti koostuu lääkaineista (2,5 MEUR), koneista (1,8 MEUR) sekä telekommunikaatiovälineistä (1,3 MEUR). Samalla aikajaksolla suurimmat tuontierät Suomeen ovat elintarvikkeita: kahvi (3,7 MEUR) ja öljysiemenet ja pähkinät (0,4 MEUR). Suomen ja Etiopian välinen kauppa on pysynyt samalla tasolla tarkastelujaksolla 2001-2006. Vuonna 2008 tammikuussa Nokian puhelimien käyttöjärjestelmäkieleksi otettiin Amharan kieli, minkä voi arvioida aiheuttavan tavaraviennin kasvun Suomesta Etiopiaan. Aikaisemmin englanninkieliset käyttöliittymäpuhelimet olivat pääasiassa harmaatuontia muualta maailmasta Etiopiaan. Kahvin tuotantomaana Etiopia on Suomelle tärkeä kauppakumppani, vaikka kahvin tuonnilla on vain pieni osuus Suomen ulkomaankaupassa.

EU-27 vienti Etiopiaan oli vuonna 2006 yhteensä 630 MEUR. Suurimmat vientitavaraerät olivat koneet ja laitteet (390 MEUR), kemikaalit ja lannoitteet (100 MEUR), teollisuustuotteet (60 MEUR). EU-27-maiden tuonti Etiopiasta oli vuonna 2006 yhteensä 327 MEUR. Suurimmat tuontierät olivat elintarvikkeet (185 MEUR) raaka-aineet (47 MEUR), koneet ja laitteet (43 MEUR), teollisuustuotteet (39 MEUR).

Kauppa EU kanssa on merkittävää Etiopialle, koska sen osuus on noin kolmannes sekä viennistä että tuonnista. Suomen osuudet ovat pieniä, mutta suhteellisesti tärkeämpiä Etiopialle kuin Suomelle. Kauppa Kiinan kanssa kasvaa voimakkaasti ja sen merkitys monella osin vahvistuu. Suuret infrastruktuurihankkeet, joita EU rahoittaa kehitysvaroillaan, kilpailutetaan ja myös niiden toteuttajana kiinalaiset yritykset ovat vahvassa asemassa.

4. Talous ja yleinen kauppapolitiikka

Talouden kehitys

Etiopian talous on kasvanut nopeasti vuodesta 2002. Kansantulon kasvu on ollut keskimäärin 7 %. Tosin on huomioitava alhainen lähtötaso. Talouskasvu on kuitenkin ollut IMF:n mukaan nopeinta verrattuna koko Etiopian lähihistoriaan. Vuoden 2005 vaaleihin liittyneiden väkivaltaisuuksien jälkeen avunantajat lakkauttivat budjettituen antamisen Etiopialle, mikä on johtanut budjettivajeeseen ja 2 % bruttokansantuotteen alenemiseen ennakoidusta tasosta. Nettomääräisen kansantulon ennakoitaan kuitenkin jatkavan kasvuaan johtuen teollisuustuotannon kasvusta ja rakennussektorin kasvusta. Inflaatio on kuitenkin kohonnut samanaikaisesti 15 %:iin leikaten talouskasvun positiivista vaikutusta.

Etiopia pyrkii Maailman kauppajärjestö WTO:n jäseneksi, mutta sen tien arvioidaan olevan pitkä. Etiopian talous on edelleen vahvasti valtiojohtoinen ja muun muassa yksityinen maanomistus ei ole sallittua. Tämä estää yksityiset investoinnit reaalivaluuttojen puuttuessa. Yksityistä pääomaa ei kartu maavarallisuuteen.

Kansainvälinen avunantajayhteisö tukee Etiopiaa monella taholla. USAID on mukana monivuotisessa maatalouden kehittämishankkeessa, jossa kehitetään maataloustuotteiden markkinoita. Japani tukee maataloustuotteiden jalostusarvon nostamista ja kauppakapasiteettia. Myös EU tukee kauppakapasiteetin kehittämistä viidellä miljoonalla USD:lla. EUn toiminnan painopiste on yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyössä, WTO-jäsenyyden edistämässä, talouskumppanuussopimusten tuessa ja elintarviketurvallisuuden standardien kehittämisessä. Maailmanpankki tukee yksityissektorin kehittämistä yritystasolla, kauppakamarien ja taloussektorin kehittämistä sekä on tukenut WTO jäsenyyteen ohjaavan suunnitelman (road map) laadintaa, talouden yksityistämistä sekä kapasiteetin kehittämistä yritystasolla.

5. Suomen viennin lisäämismahdollisuudet

Tuotantopanoksia säästävien (muuta kuin työvoimapanoksia säästävien) tuotantoprosessien vienti Etiopiaan voi sisältää vientimahdollisuuksia. Ympäristöajattelu ei sinällään ole kysynnän pohjalla, mutta veden ja energian säästöön ja tuotantologistiikkaan perustuvat modernit tuotantoprosessit kiinnostavat. Finnvera myöntää Etiopiaan vain lyhyen maksuajan takuita. Suomen ja Etiopian välillä allekirjoitettiin investointisuojasopimus 2006.

MOSAMBIK

Suomen vienti Mosambikiin 7,5 miljoonaa ja tuonti 2,2 miljoonaa euroa.

BOTSWANA

Vienti ja tuonti; tärkeimmät kauppakumppanit ja -alueet. Botswanan koko talouden perusta on yhtäältä timanttien viennissä sekä toisaalta investointi- ja kulutushyödykkeiden ostossa rajanaapuri Etelä-Afrikasta. Ulkomaankauppa muodostaakin 85-90% kansantuotteesta, ja on kaikkiaan vahvasti ylijäämäistä. Timantit muodostavat peräti 75% vientituloista (2006), ja maa onkin arvolla mitaten maailman suurin timanttien tuottaja (yli 40%:sta maailmalla kaupatuista timanteista on botswanalaisperua). Muita vientituotteita ovat kupari ja nikkeli (14,2%), tekstiilit (3,4%) sekä lihatuotteet (1,3%). Viennin kokonaisarvo oli vuonna 2007 arviolta 4,8 mrd usd, sen ennustetaan nousevan 5,0 mrd usd:iin vuonna 2008 ja 5,2 mrd usd:iin vuonna 2009, timanttien maailmanmarkkinahintojen säilyessä suhteellisen korkeina. Viennin pääalueena on pitkään ollut EU (n. 85% maan kokonaisviennistä) ja suurin yksittäinen kauppakumppani on kv timanttikaupan solmukohtana toimiva Iso-Britannia (timanteista tosin suuri osa päätyy lopulta Yhdysvaltoihin ja muihin maihin, yhä enemmän myös Kiinaan ym. nouseviin talouksiin). Vastaavasti Botswana on pitkälle tuonnista riippuvainen lähes kaikkien investointi- ja kulutushyödykkeiden osalta. Tuonnin pääkategoriat ovat koneet ja elektroniset

hyödykkeet (16,8%), kuljetusvälineet (9,6%), polttoaineet (17,3%) sekä ruokatarvikkeet (13,9%). Tuonnin kokonaisarvo oli vuonna 2007 arvioilta 2,8 mrd usd. Myös tuonnin ennustetaan nousevan, 2,8 mrd usd:iin vuonna 2008 ja 3,1 mrd usd:iin vuonna 2009, maan kasvavien julkisten investointien myötä. Tuonti tulee pääosin (85%) Etelä-Afrikasta, EU:lla on n.10% osuus. Botswana on riippuvainen Etelä-Afrikasta paitsi tuonnin myös mm. energiahuollon suhteen, n 70%:n maan sähköntarpeesta tullessa etelänaapurista.

Kauppa Suomen kanssa. Suomen ja Botswanan välinen kauppavaihto on vähäistä. 2000-luvulla vuosittainen vientimme on vaihdellut 1 ja 2,5 milj euron välillä, pääartikkelina telekommunikaatioalan tuotteet sekä jonain vuosina myös erilaiset koneet. Tuonti on taasen ollut erittäin epätasaista, esim vuonna 2003 sitä ei ollut lainkaan kun taas vuonna 2004 sitä oli 14,4 milj euron edestä. Tuonti koostuu käytännössä yksinomaan malmeista ja metalliromusta. Vuoden 2007 lokakuuhun mennessä vientiä oli kertynyt 6,8 milj euroa ja tuontia 13,8 milj euroa, mikä edustaa merkittävää kokonaiskasvua edellisvuosiin nähden. Viennin kärjessä olivat aikaisemmista vuosista täysin poiketen yleiskäyttöiset teollisuuden koneet ja laitteet, tuotteet epäjalosta metallista sekä voimakoneet ja moottorit, tuonnin taasen koostuessa edelleen malmeista ja metalliromusta. Merkittävin yksittäinen suomalaisyritystä koskeva uutinen vuonna 2007 oli Eltelin saama sopimus 84 milj usd:n sähköistysurakasta Botswanan valtion sähköyhtiön kanssa, projektin lainoittajat ovat Nordea sekä Pohjoismaiden investointipankki NIB.

Talous ja yleinen kauppapolitiikka. Botswanan (väkiluku 1,8 milj.) kansantuote oli 11,4 mrd USD vuonna 2006, kasvua edellisvuodesta 5,4% (kansantuote/asukas on eteläisen Afrikan korkein). Talouden moottorina toimii kaivosteollisuus, timanttien louhinta muodostaa hieman yli 1/3 maan kansantulosta. Valtaosa väestöstä (n. 80 %) kuitenkin saa tulonsa maataloudesta, mutta kuiva ilmasto rajoittaa maatalouden kehittämistä. Talouskasvun ennustetaan jatkuvan lähivuosina 4,5% kieppeillä, kaivannaisten vahvana pysyttelevän kysynnän siivittämänä. Talouskasvua tukee suotuisa poliittikaympäristö ja hyvä hallinto, Maailmanpankin Doing business-indeksissä Botswana asettuu sijalle 51 arvioitaessa 178 maan taloutta ja liiketoimintaympäristöä. Hyvistä kasvuluvuista huolimatta työttömyys on varsin korkea, ja tämä yhdessä vaikean hiv/aids-tilanteen kanssa ovat jatkossakin merkittäviä haasteita kehitykselle.

Botswana on Eteläisen Afrikan yhteistyöjärjestön (SADC:n) sekä Eteläisen Afrikan tulliunionin (SACU) jäsen. SACU:n jäsenenä se saa tietyn laskukaavan perusteella osansa SACU-alueen tuontituloista, tulot tältä osin ovat laskemaan päin. EU:n ja AKT-maiden välisissä EPA-neuvotteluissa Botswana neuvottelee osana SADC-maita. Maa on parafoinut väliaikaisen EPA-sopimuksen EU:n kanssa, jossa Botswanalle tärkein sitoumus EU:n taholta oli suosituimuusaseman jatkumisen takaaminen botswanalaiselle lihaviennille EU-markkinoilla.

Kasvavat alat ja kauppa- sekä investointimahdollisuudet. Botswanan hallitus pyrkii vähentämään riippuvuutta timanteista, sen tavoitteena on edetä mm. finanssipalvelujen ja tietotekniikan alueella sekä kehittää turismia. Botswana on pyrkinyt saamaan afrikkalaisten luonnonvarojen "pörssin" (Pan African commodities and derivatives exchange) Gaboroneen. Samoin se mm. pyrkii samaan maan timanttikauppaa hallitsevan eteläafrikkalaisen de Beers yhtiön toimintoja markkinoinnissa ja timanttien jatkojalostuksessa Botswanaan.

EU:n maastrategiassa vuosille 2008-2013 Botswana saa 56 milj euroa kehitysapua 10. EDF:n rahoitusikkunasta. EU:n kehitysapu on fokusoitunut inhimillisten voimavarojen kehittämiseen (human resources development). Botswana saa myös lainoja EIB:ltä.

KONGON DEMOKRAATTINEN TASAVALTA

Vienti ja tuonti

Kongon vienti on erittäin voimakkaasti sidoksissa alkutuotantoon. Timanttikaivostointiminta on tärkeässä roolissa, mutta ennusteiden mukaan kupari ja koboltti tulevat nousemaan merkityksessä lähivuosina. Myös metsäteollisuuden tuotanto on ollut voimakkaassa kasvussa.

Kongon oma teollisuustuotanto on kehittymätöntä ja koneet ja laitteet, hienoelektroniikka ja valmisteet kuten elintarvikkeet ja vaateteollisuus hallitsevat tuontia.

Tärkeimmät kauppakumppanit ja -alueet

Kongon tärkeimmät kauppakumppanit ovat Belgia, Suomi, Etelä-Afrikka, Yhdysvallat, Kiina, Ranska, Saksa, Sambia ja Kenia.

Kiina on nostanut profiliaan kaupassa Kongon kanssa ja on aikeissa lainoittaa Kongon hallitusta samaan aikaan kun Kongo on saavuttamassa HIPC-velkahelpotuksen länsimaisten rahoittajien kanssa.

Kauppa Suomen ja EU:n kanssa

EU:n ja Kongon välillä tärkeimmät Kongon tuontihyödykeryhmät ovat olleet koneet ja laitteet, kemianteollisuuden tuotteet sekä elintarvikkeet. Kongon tärkeimmät vientihyödykeryhmät EU:n suuntaan ovat olleet valmistusteollisuuden tuotteet (67 % koko viennin arvosta EU-alueelle vuonna 2006), teollisuuden raaka-aineet (30 %) ja elintarvikkeet (2,3 %). Kauppa EU:n kanssa on ollut voimakkaasti alijäämäistä koko 2000-luvun.

Suomeen on Kongosta tuotu lähes pelkästään kaivosteollisuuden tuotteita. Yksittäisistä tuoteryhmistä suurin vientituote Suomesta on ollut puhelin- ja radiotekniikka.

Talous ja yleinen kauppapolitiikka

Kongon talouskasvun on ennustettu jatkuvan suotuisana (7 prosenttia vuonna 2007), vaikkakin avainsektoreista teollisuustuotannon osalta tuotanto on laskenut merkittävästi. Nousussa ovat kuitenkin kaivostoiminta, timantin jalostus ja puutavaran tuotanto.

Kongon investointilainsäädäntöä ollaan parhaillaan uudistamassa vastaamaan paremmin investoijien tarpeita sekä huolehtimaan vapaasta kaupankäynnistä kaikilla sektoreilla.

Kasvatavat alat ja investointimahdollisuudet suomalaisyrityksille

Kongo on suomalaisille yrityksille melko vieras markkina-alue mutta puhelin- ja radiotekniikalle on ollut Kongossa mahdollisuuksia. Näillä aloilla suomalaiselle osaamiselle on varmasti jatkossakin kysyntää. Kongossa on kasvava puutavarateollisuus, mikä voi luoda suomalaisille yrityksille markkinoita.

SWASIMAA

Vienti ja tuonti, tärkeimmät kauppakumppanit ja -alueet. Swasimaan vienti ja tuonti olivat vuonna 2007 molemmat arviolta 1,9 mrd usd. Päävientituotteet ovat, tärkeysjärjestyksessä, virvokejuomatiivisteet, tekstiilit ja sokeri, tuonnin koostuessa koneista ja kuljetussektorin laitteista, valmisteluteollisuuden tuotteista ja elintarvikkeista. Etelä-Afrikka on ylivoimaisesti tärkein kohdema ja viennin (72% vuonna 2004) että tuonnin (96%) puolella. Viennin osalta muita kohteita ovat Yhdysvallat (8%) ja toinen naapurimaa Mosambik (4%). Sokeri- ja tekstiiliviennin ennustetaan tulevaisuudessa laskevan kasvavan kansainvälisen kilpailun myötä. Suomen kauppa Swasimaan kanssa on lähes olematonta. Esiin nousee ainoastaan sokerin tuonti, joka on 2000-luvulla vaihdellut 5 ja 10 milj euron välillä. Vuonna 2007 sokerin tuontia tosin oli lokakuuhun mennessä kertynyt enää 0,6 milj euron edestä.

Talous ja yleinen kauppapolitiikka. Swasimaan (väkiluku 1,1 milj) kansantuote vuonna 2007 oli arviolta 2,8 mrd usd, kasvua edellisvuodesta 2,3%. Maailmanpankin Doing business-indeksissä Swasimaa asettuu sijalle 95 arvioitaessa 178 maan taloutta ja liiketoimintaympäristöä. Yritystoimintaa vaikeuttavat ammattitaitoisien työvoiman niukkuus, sekä vaikea hiv/aids tilanne. Kasvuennuste vuosille 2008-09 on 2,5% maan elpymässä kuivuudesta, mutta tekstiili- ja sokeriteollisuuden ongelmien jatkuessa.

Swasimaa on jäsen Itäisen ja eteläisen Afrikan yhteismarkkina-alueeseessa (COMESA), Eteläisen Afrikan yhteistyöjärjestössä (SADC) ja Eteläisen Afrikan tullionissa (SACU, jolta saatavien tulonsiirtojen ennustetaan laskevan lähivuosina kaupan asteittaisen vapautumisen myötä). Swasimaan valuutta on sidottu Etelä-Afrikan randiin. Swasimaa on parafoinut väliaikaisen EPA-sopimuksen, joka säilyttää maalle kiintiön EU-alueelle kohdistuvalle sokeriviennille vuoteen 2015 asti ja sallii maalle tekstiilien valmistuksen muualta tuoduista materiaaleista ja näiden viennin EU:n alueelle samoin kuin Yhdysvalloilla on jo käytössä AGOA:n puitteissa.

LESOTHO

Vienti ja tuonti; tärkeimmät kauppakumppanit ja -alueet. Köyhän Lesothon kauppa on pahasti alijäämäistä ja riippuvaista suosituimmuusopimuksiin perustuvasta tekstiiliviennistä. Arvio viennin kokonaisarvosta vuodelle 2007 on 0,85 mrd usd ja tuonnista 1,61 mrd usd. Pääasialliset vientituotteet, tärkeysjärjestyksessä, ovat tekstiilit, timantit ja elintarvikkeet (vientilastot eivät kuitenkaan heijasta Lesothon saamia tuloja sen merkittävimmän luonnonvaran, veden ja vesivoiman, myynnistä Etelä-Afrikkaan). Tuonnin kärjessä valmistusteollisuuden tuotteista, elintarvikkeista sekä koneista ja laitteista. Pääasialliset kauppakumppanit ovat, viennin puolella, Yhdysvallat (63% vuonna 2005), Etelä-Afrikka (17%) ja EU (17%), sekä tuonnin puolella Etelä-Afrikka (84%) sekä Aasia, etupäässä Kiina ja Singapore (14%). Suomen ja Lesothon kauppavaihto on olematonta.

Talous ja yleinen kauppapolitiikka. Lesothon (väkiluku 2,0 milj) talous oli vuonna 2007 arviolta 1,4 mrd usd kokoinen, kasvua edellisvuodesta 4,8%. Maa on yksi eteläisen Afrikan köyhimmistä. Sen talous on pitkälti riippuvainen tekstiiliteollisuudesta sekä Etelä-Afrikan kaivossektorista, jossa n. 50 000 lesotholaista edelleen työskentelee (suunta laskeva). Suuri osa lesotholaisista työskentelee kuitenkin edelleen maanviljelyn ja karjanhoidon parissa. Talouden näkymät ovat synkentyneet tekstiilisektorin muutosten, puutteellisen ruokaturvan (maata hiljattain koetellut pahin kuivuus 30 vuoteen) ja pahenevan HIV/AIDS-tilanteen vuoksi. Talouskasvun ennustetaan kuitenkin nousevan 5,5%:iin seuraavan 2 vuoden aikana maatalouden elpyessä em kuivuudesta ja kotimaisen timantiteollisuuden kasvun myötä. Maailmanpankin Doing business-indeksissä Lesotho asettuu sijalle 124 arvioitaessa 178 maan taloutta ja liiketoimintaympäristöä.

Lesotho on Eteläisen Afrikan yhteistyöjärjestön (SADC:n) ja Eteläisen Afrikan tullionin (SACU) jäsen (SACU:lta saatavat tulonsiirrot muodostavat nykyisin lähes 30% valtion tuloista, mutta niiden ennustetaan laskevan lähivuosina kaupan asteittaisen vapautumisen myötä). Lesothon valuutta on sidottu Etelä-Afrikan randiin. Maa luokitellaan vähiten kehittyneeksi maaksi (LDC, Least Developed Countries) ja se on saanut tullietuuksia mm. Cotonoun-sopimuksen ja EBA (Everything but Arms) -aloitteen puitteissa. EU:n ja AKT-maiden välisissä EPA-neuvotteluissa Lesotho neuvottelee osana SADC-maita. Maa on parafoinut väliaikaisen EPA-sopimuksen, joka takaa sen viennille tullittoman pääsyn EU-markkinoille. Lesotholle erityisen tärkeää on että sopimus sallii Lesotholle tekstiilien valmistuksen muualta tuoduista materiaaleista ja näiden viennin alkuperäsääntöjä rikkomatta tullitta EU:n alueelle (ns. first stop transformation -sääntö). Kyseessä on samanlainen erityiskohtelu tekstiilien osalta kuin mitä Yhdysvalloilla on jo käytössä AGOA:n puitteissa.

BURUNDI

Vienti ja tuonti

Burundin kaupan rakenne ei ole juurikaan muuttunut sen kolonialistiselta ajalta. Päävientituotteita ovat kahvi ja tee, päätuontiryhmät ovat koneet ja laitteet, kulutustavarat, polttonesteet ja ruokavalmisteet. Burundin kauppataase on voimakkaasti alijäämäinen ja vienti on erittäin riippuvaista maataloustuotannon alttiudesta luonnonolojen muutokselle.

Tärkeimmät kauppakumppanit ja -alueet

Perinteisesti Belgia on ollut Burundin tärkein tuontituotteiden tuoja, mutta Kenia on noussut tärkeäksi kauppakumppaniksi viime vuosina.

Kauppa Suomen ja EU:n kanssa

EU-maiden vienti Burundiin koostuu pääosin polttonesteistä, koneista ja laitteista sekä kemian teollisuuden tuotteista. EU:n tuonti Burundista koostuu lähes yksinomaan maataloustuotteista.

Suomen tuonti Burundista koostuu kahvin ja teen tuonnista. Suomesta on viety Burundiin pieniä määriä koneita ja laitteita sekä tekstiiliteollisuuden tuotteita. Burundin kauppa on Suomelle alijäämäistä.

Talous ja yleinen kauppapolitiikka

Burundi on pieni ja köyhä maa eivätkä nämä parametrit tule olennaisesti muuttumaan lähivuosina. Maan poliittinen tilanne on vakiintunut ja talouskasvu on ollut maltillista, mutta selkeästi nousussa sodan ja epävakaa poliittisen tilanteen jälkeen. Merkittävä tekijä kaupan kannalta on ollut liikenteen toimivuuden paraneminen, mikä on johtanut kuljetuskustannusten alenemiseen.

Burundi on uudistanut yrityslainsäädäntöään helpottaakseen yritysten mahdollisuuksia aloittaa toimintansa Burundissa. 1.7.2008 alkava täysijäsenyys Itä-Afrikan yhteisössä merkitsee tullikäytäntöjen muutoksia ja toisaalta kasvavia yhteismarkkina-alueita.

Kasvatavat alat ja investointimahdollisuudet suomalaisyrityksille

Burundissa kaikilla sektoreilla kasvupotentiaalia talouden ollessa kehittymätön. Maataloudessa haasteet liittyvät tuotantomäärien vakauttamiseen luonnonolojen vaihtelulta sekä kahvin ja teen laadun kontrolliin. Maan IT-infrastruktuuri tulee kehittymään nopeasti tulevina vuosina, sekä matkapuhelimien että tietokoneiden kysynnän ja käytön osalta. Jo nyt on näkyvissä merkkejä voimakkaasta kasvusta rakennustoiminnassa.

Suomen viennin lisäämismahdollisuudet

Burundi tulee kasvamaan lähivuosina osana Itä-Afrikan yhteisöä. Mahdolliset vienninedistämistoimet voitaneen alussa kytkeä alueellisiin kauppatahtumiin ja erilaisiin sektorittaisiin tapahtumiin ja näyttelyihin (terveydenhuolto, informaatioteknologia).

MALAWI

Vienti ja tuonti

Malawin kokonaisvienti oli vuoden 2007 alustavien lukujen mukaan 0,604 miljardia USD. Kokonaistuonti oli samaan aikaan 0,861 miljardia USD ja kauppataase oli siten 0,258 miljardia alijäämäinen.

Vientituotteista tärkeimmässä asemassa vuoden 2006 virallisten lukujen mukaan oli tupakka (61 %), tee (7 %) ja sokeri (12 %). Tärkeimmät tuontituotteet olivat öljytuotteet (11 %), moottoriajoneuvot (9 %) ja tupakka (8 %).

Tärkeimmät kauppakumppanit ja alueet

Malawin tärkein kauppakumppani on Etelä-Afrikka, joka vuonna 2007 vastasi 13 % viennistä ja 29 % tuonnista. Muut tärkeät vientimaat ovat Saksa (10 %), Egypti (10 %) ja Yhdysvallat (10 %). Muut tärkeät tuontimaat ovat Sambia (9 %), Zimbabwe (8 %) ja Mosambik (7 %).

Kauppa-alueista tärkein vientialue oli vuonna 2006 EU, jonne suuntautui 40 % viennistä. Toiseksi tärkein oli SADC (31 %) ja kolmanneksi tärkein COMESA (12 %). Tärkeimmät tuontialueet ovat SADC (60 %), EU (15 %) ja COMESA (10 %).

Kauppa Suomen ja EU:n kanssa

Vuoden 2007 lokakuuhun mennessä Suomen vienti Malawiin oli 5,4 miljoonaa euroa ja tuonti Malawista 0,6 miljoonaa euroa. Vuonna 2006 luvut koko vuodelle olivat viennin osalta 2,1 miljoonaa euroa ja tuonnin osalta 5,8 miljoonaa euroa. Kaupankäynnin pienuuden takia, kauppaluvut vaihtelevat huomattavasti vuodesta toiseen. Suomen tärkein vientituote oli vuonna 2007 lokakuuhun mennessä lannoitteet (85 %). Tärkein tuontituote oli 95 % osuudella sokeri. Pitempää aikaväliä tarkastellessa, tee ja kahvi ovat myös olleet merkittäviä tuontituotteita.

Eurostatin mukaan EU -maiden vienti Malawiin vuonna 2006 oli 102 miljoonaa euroa. Tärkeimmät tuoteryhmät olivat koneet ja ajoneuvot (33 %), kemikaalit (20 %) ja ruokatuotteet (13 %). Tuonti Malawista oli 161 miljoonaa euroa ja suurimmat tuoteryhmät olivat tupakka (69 %) ja ruokatuotteet (29 %). Jälkimmäiseen ryhmään kuuluu Eurostatin tilastoissa sekä kahvi että tee.

Talous ja yleinen kauppapolitiikka

Malawin BKT on vuoden 2007 alustavien lukujen mukaan 2,4 mrd. USD ja ostovoimakorjattu BKT/asukas oli 844 USD. Talous kasvaa maatalouden tuottavuuden ja tupakan hinnan nousujen vetäminä kohtalaisesti. Kasvua vähentää kuitenkin maatalouden tuottavuuden hitaampi kasvuvauhti ja ongelmat sähkön saannissa (tuotantokapasiteettia on liian vähän sekä maan sisällä että alueellisesti). BKT:n kasvu vuonna 2007 arvioidaan olleen 5,7 %. Vuonna 2006 se oli 7,9 %. Inflaatio oli vuonna 2007 ainoastaan 7,6 % ja se ennakoitaan pysyvän 10 % alla myös 2008. Myös kwachan arvo suhteessa dollariin on ollut vakaa, jokseenkin hitaasti heikkenevä.

Malawi on WTO:n, SADC:n ja COMESA:n jäsen. EU -maiden kanssa käytävässä kaupassaan Malawi nojautuu tällä hetkellä LDC -maana EBA -säännöstyöhön. Maa on allekirjoittanut väliaikaisen EPA -raamisopimuksen, mutta neuvottelee vielä markkinoillepääsytarjouksestaan.

Kasvatavat alat ja investointimahdollisuudet suomalaisyrityksille

Ulkomaisten investointien tärkeys maan talouskasvun kannalta on huomattava, minkä vuoksi Malawi pyrkii tarjoamaan suotuisat investointiolosuhteet ulkomaisille yrityksille. Investointeja turvaavat kansainväliset kauppasopimukset (ICSID, MIGA).

Potentiaalisia kasvusektoreita ovat kaivosteollisuus, turismi, tuotantoteollisuus, maatalous ja agrotuotanto. Investointimahdollisuuksia suomalaisyrityksille on runsaasti ruuan prosessoinnin ja pakkausteollisuuden kehittämisessä, lannoitteiden valmistamisessa, tekstiiliteollisuudessa sekä kalatalouden ja turismin kehittämisessä. Maataloustuotteista tupakan, kahvin, teen, hedelmien, macadamiapähkinöiden ja leikkokukkien prosessoinnin kehittämiseen toivotaan ulkomaisia investointeja.

Suomen viennin lisäämismahdollisuudet

Maataloustuotannon ollessa maan vahvin talouskasvua edistävä sektori tulee lannoitteiden viennin merkitys tulevaisuudessaakin olemaan suuri ja mahdollisuudet viennin kasvattamiseen ovat olemassa. Maan kaivosteollisuuden kehittyessä tulee uusia mahdollisuuksia avautumaan suomalaisen kaivosteknologian viennille.

NAMIBIA

Vienti ja tuonti

Namibian viennistä suuri osa (32,6%) koostuu timanteista. Seuraavaksi suurimpia vientituoteryhmiä ovat kala ja kalatuotteet (17,8%), sinkki ja kupari (13,6%), teollisuustuotteet (12,9%), metallit ml. uraani (11,3%), sekä eläimet, liha ja eläintuotteet (8,2%). Pyrkimyksistään huolimatta maa ei ole pystynyt merkittävästi monipuolistamaan talouttaan ja lisäämään vientituotteiden jalostusastetta.

Suurin osa Namibian kulutushyödykkeistä on tuontitavaraa. Eniten tuodaan kulutustavaroita, koneita ja elektronisia laitteita (18,4%), öljyä ja polttoaineita (18,3%), kulkuvälineitä (16,0%) sekä ruokaa, juomaa ja tupakkaa (13,0%). Namibian kauppataase on perinteisesti ollut alijäämäinen. Vasta viime vuosina mineraalien tuotannon lisäys ja niiden suotuisat maailmanmarkkinahinnat ovat korjanneet kauppataaseen alijäämää. Vuonna 2006 kauppataase oli ensimmäistä kertaa ylijäämäinen.

Tärkeimmät kauppakumppanit ja alueet

Maan tärkein kauppakumppani on Etelä-Afrikka. Maan valuutta on sidottu Etelä-Afrikan randiin ja suurin osa Namibian kulutushyödykkeistä on joko etelä-afrikkalaista alkuperää tai tuotu Etelä-Afrikan kautta. Etelä-Afrikan osuus Namibian tuonnista on jopa 80%. Namibian viennistä noin 30 % suuntautuu Etelä-Afrikkaan. Namibian suurimmat vientimarkkinat löytyvät EU:sta. Iso-Britanniaan viedään timantteja, lihaa ja kalaa ja Espanjaan tai Espanjan kautta kalatuotteita.

Kauppa Kiinan kanssa on kasvanut viime vuosina huomasti. Vuonna 2000 kaupan yhteenlaskettu määrä oli 12 milj. US\$. Vuonna 2006 kaupan määrä oli jo 240 milj. US\$. Vuoden 2007 luvut osoittavat myös kasvua, kaupan yhteenlaskettu määrä tammikuusta marraskuuhun 2007 oli 390 milj. US\$. Kiinan talouskasvu on lisännyt raaka-aineiden kysyntää Namibiasta Kiinaan samalla kun Kiina tuo Namibiaan kulutustavaroita, teollisuustuotteita sekä koneita ja laitteita.

USA on tärkeä tuontimaa raskaan kaluston ja koneiden osalta. Vientiä USA:han on pyritty lisäämään mm. vapaakauppaneuvottelujen avulla.

Kauppa Suomen ja EU:n kanssa

Suomen ja Namibian välinen kauppa on ollut volyymiltaan vähäistä ja painottunut tavaroiden ja laitteiden vientiin Suomesta Namibiaan. Vuosina 2002–2005 Suomen vienti Namibiaan on ollut 0,9 – 1,4 miljoonaa euroa, kun taas tuonti Namibiasta Suomeen samalla aikavälillä on ollut vain noin 20 000 – 80 000 euroa.

Vuosi 2006 oli kuitenkin sekä viennin että tuonnin osalta poikkeuksellinen. Viennin arvo yli kuusinkertaistui sen ollessa lähes 6,5 milj. euroa ja tuontikin kasvoi yli kaksinkertaiseksi 135300 euroon. Vuonna 2007 (tiedot lokakuu 2007) viennin kasvu jatkui, lokakuuhun 2007 mennessä Suomesta oli viety Namibiaan lähes 12,8 miljoonan euron arvosta lähinnä mittareita, sähkökoneita ja erityislaitteita, sekä puhelin-, radio- ja TV-laitteita. Vuoden 2007 viennin kasvu johtui pääasiassa Nokia-Siemens Networksin laitetoimituksista Namibian toiselle teleoperaattorille ja General Electricsin Healthcaren kerkotukiluottohankkeen sairaalalaitetoimituksista. Koska eteläisen Afrikan yhteisen tullialueen (SACU) vuoksi tuotteilla on vapaa liikkuvuus SACU-alueella, suomalaisia tuotteita tuodaan Namibiaan myös Etelä-Afrikan kautta, jolloin ne eivät rekisteröidy tullitilastoihin vientinä Namibiaan.

Tuonnin määrä Namibiasta ei sen sijaan ole kasvanut vuoden 2006 jälkeen; lokakuuhun 2007 mennessä Namibiasta oli tuotu 123600 euron arvosta hedelmiä ja kasviksia, puhelin-, radio- ja tv-laitteita sekä muita valmiita tavaroita.

Lähes puolet Namibian tuonnista Suomeen koostui vuonna 2006 hedelmistä ja kasviksista. Hedelmien ja kasvien osuus tuonnista on vaihdellut vuodesta toiseen. Vaihtelut ovat tyypillisiä Suomen ja Namibian väliselle kaupalle muutenkin niin volyymin kuin tuotavien tuotteiden osalta. Pientä monipuolistumista on kuitenkin nähtävissä.

Namibian viennin arvo EU:n alueelle on vuosittain noin 3 miljardia (300 milj. euroa) Namibian dollaria, joista kaksi kolmasosaa (N\$ 2 mrd - 200 milj. euroa) koostuu kalan viennistä Eurooppaan, erityisesti Espanjaan ja Iso-Britanniaan. Viinirypäleitä viedään noin 400 miljoonan Namibian dollarin arvosta (noin 40 milj. euroa) ja lihaa noin 320 miljoonan Namibian dollarin arvosta (noin 32 milj. euroa). Suurin namibialaisen lihan tuojia on Iso-Britannia, joskin lihan viennin arvo sinne on laskenut vuodesta 2004 lähtien. (EIU 2008)

Talous ja yleinen kauppapolitiikka

Namibian bruttokansantuotteet kasvu on ollut vakaata mutta hidasta. Vuonna 2006 Namibian bruttokansantuote asukasta kohden oli 7606 US\$ (PPP, EIU 2008). Namibian bruttokansantuote kasvoi vuonna 2006 kolme prosenttia. Vuoden 2007 kasvuennuste oli viisi prosenttia. Talouden näkymät ovat hyvät perustuen pääasiassa kaivostuotannon kasvuun. Energian maailmanmarkkinahinnan nousu ja aluetta vaivaava energiapula voivat kuitenkin vaikuttaa negatiivisesti aikaisemmin tehtyihin talousennusteisiin. Namibian taloutta uhkaavat myös pula osaavasta työvoimasta, korkea työttömyys, suuri ja tehoton julkinen sektori sekä HIV/AIDS pandemia.

Namibian talouden suurin sektori on kaivosteollisuus, jonka osuus bruttokansantuotteesta on 10%. Namibian viimeaikaista talouskasvua on ruokkinut kaivosteollisuuteen ohjautuneet yksityiset investoinnit sekä timanttien tuotannon ja viennin kasvu. Talousrakenne on yksipuolinen nojaten ulkomaan valuuttavarantojen osalta pääasiassa kaivosteollisuuden vientiin. Muun teollisen tuotannon osuus taloudessa on pieni. Alhaisen jalostusasteen takia timanttien ja uraanin maailmanmarkkinahintojen muutokset heijastuvat välittömästi Namibian talouteen. Nopeimmin kasvava talussektori on turismi.

Vuosina 2002-2005 Namibian inflaatio hidastui. Vuonna 2006 inflaatio lähti nousuun kohonneiden ruoka- ja polttoainekulujen vuoksi. Joulukuussa 2006 inflaatio oli 5,1 % ja heinäkuussa 2007 6,3 %. Inflaation odotetaan hidastuvan tulevina vuosina rahapolitiikan tiukentamisen ja polttoainekustannusten tasaantumisen myötä.

Namibia kuuluu sekä eteläisen Afrikan taloudellista ja poliittista yhteistyöstä edistävään *Southern African Development Community*:iin (SADC) sekä eteläisen Afrikan tulliliittoon SACU:iin (*The Southern African Customs Union*). Namibia kuuluu myös SACU-maiden yhteiseen raha-alueeseen, CMA:han (*Common Monetary Area*). Maiden valuutat on sidottu Etelä-Afrikan randiin.

Vuonna 2002 Namibia ratifioi muiden ACP-maiden (*African, Caribbean and Pacific*) tavoin EU:n kanssa Cotonou-sopimuksen. Sopimus salli ACP-maiden tuotteille yksipuolisen tullivapaan viennin EU:n markkinoille. Namibia on neuvotellut SADC-konfiguraatiosta Cotonoun sopimuksen korvaavasta talouskumppanuussopimuksesta (EPA). Joulukuussa 2007 Namibia tuli mukaan väliaikaiseen EPA-sopimukseen. Namibia on ollut WTO:n jäsen vuodesta 1995 lähtien.

Kasvavat alat ja investointimahdollisuudet suomalaisyrityksille

Namibia on pyrkinyt houkuttelemaan aktiivisesti ulkomaisia investointeja mm. verohelpotusten avulla sekä esittelemällä julkisen sektorin investointikohteitaan. Esitellyt 75 investointikohdetta sijaitsevat kaikilla Namibian talouden keskeisimmillä sektoreilla: maatalous, kalastus, energia, kaivosteollisuus, energia, matkailu ja liikenneverkostot. Suurimmat investointikohteet ovat Kudun kaasukenttä, Walvis Bayn ja Luderitsin satamat, Walvis Bayn ja Windhoekin lentokenttien laajennukset sekä Trans Kalaharin liikenneväylä Mosambikista Botswanan kautta Namibiaan sekä Trans-Kaprivin liikenneväylä Angolasta, Sambiasta ja Kongon demokraattisesta tasavallasta Namibiaan. Namibian talouden kasvavin sektori on matkailu ja siihen liittyvät palvelut. Matkailusektorin ulkomaiset investoinnit tulevat kasvamaan.

Suomen ja Namibian välinen investointisuojausopimus solmittiin vuonna 2006. Suomalaisia mittavia investointeja Namibiassa on toistaiseksi yksi, Finnfundin sijoitus Namibian toiseen puhelinoperaattorin Cell One:n omistajaan yhdessä Norfundin kanssa.

Suomen viennin lisäämismahdollisuudet

Suomen viennin osalta potentiaalia on eniten energiasektorilla sekä suurien energiasektorin investointien osalta että pienehköjen uusiutuvaan energiaan liittyvien investointien yhteydessä. Suomen vientiä voisi tehostaa mahdollisesti myös maan logistisen infrastruktuurin kehittämiseen liittyvissä hankkeissa. Myös erilaisten erityislalojen laitteiden ja koneiden vienti voi jatkua korkeana,

kun esim. julkisen terveydenhuollon laitteiston uusimista maassa jatketaan. Turismi on Namibian eniten kasvava sektori ja sektorin ulkomaisten investointien odotetaan kasvavan.

Namibia tuli mukaan interim EPA-sopimukseen joulukuussa 2007. Tämä tietää sitä, että Namibian tuotteilla on vapaa ja tulliton pääsy Euroopan markkinoille vuoden 2008 alusta. EU-maiden tuotteiden osalta kauppa vapautuu vasta heinäkuussa 2008. Namibia on EPA-neuvottelujen edetessä kuitenkin korostanut, että se haluaa jatkossakin suojella uusia ja orastavia teollisuudenalojaan.

Namibia on kehitysmaatuonnin helpottamistyön 10 pilottimaan joukossa. Pilottimaiden osalta halutaan toimia proaktiivisesti tuonnin esteiden vähentämiseksi ja tuonnin lisäämiseksi. Namibia on myös yksi Finnfundin hallinnoiman Liikekumppanuusohjelman viidestä keskeisestä toimintamaasta. Suomen kehitysmaatuoti 2007-selvityksessä Namibian osalta raportointiin vientipotentiaalia mm. seuraavissa tuotteissa: timantit, prosessoimattomat mineraalit, liha- ja kalatuotteet, hedelmät, villa ja tekstiilit, alkoholittomat juomat ja palvelujen osalta turismi. Lisäksi mahdollisuuksia on terveysvaikutteisten ja kosmetiikkateollisuuden käyttävien kasvien, kasvienosien ja öljyjen, alkoholijuomien (olut) viennissä.

Suomen ja Namibian välistä kaupankäyntiä on vaikeuttanut maiden välinen välimatka ja yhteydet. Suomalaiset yritykset pitävät Namibian markkinoita liian pieninä eivätkä ole vielä vakuuttuneita Namibian sillanpääasemasta eteläisen Afrikan tarjoamille laajemmille markkinoille. Namibialaisista tuotteista mm. viinirypäleet ovat jo löytäneet tiensä Suomen markkinoille, mutta esim. namibialaista laatu-lihaa ei vielä juurikaan tuoda Suomeen. Namibialaisten käsi- ja taideteollisuuden vientikapasiteettia ja -mahdollisuuksia on tuettu. Myös reilun kaupan markkinoiden kehittäminen olisi Suomen ja Namibian välisen kaupan kannalta suotavaa.

ZIMBABWE

Vienti ja tuonti

Zimbabwen kokonaisvienti oli vuoden 2007 alustavien lukujen mukaan 1,583 miljardia USD. Kokonaistuonti oli samaan aikaan 2,183 miljardia USD, joten kauppataase oli siten 0,6 miljardia alijäämäinen.

Vientituotteista tärkeimmässä asemassa vuoden 2006 virallisten lukujen mukaan oli nikkeli (25 %), tupakka (12 %) sekä rauta ja terästuotteet (12 %). Tärkeimmät tuontituotteet olivat öljytuotteet (16 %), koneiden osat (13 %) ja moottoriajoneuvot (8 %). On otettava huomioon, että kauppatilastot ovat melko epäluotettavat laajan salakuljetuksen vuoksi.

Tärkeimmät kauppakumppanit ja alueet

Zimbabwen tärkein kauppakumppani on Etelä-Afrikka, joka vuonna 2006 vastasi 39 % viennistä ja 46 % tuonnista. Muut tärkeät vientimaat ovat Kiina (8 %), Sambia (7 %) ja Japani (7 %). Muut tärkeät tuontimaat ovat Kiina (6 %), Botswana (4 %) ja Sambia (4 %).

Kauppa Suomen ja EU:n kanssa

Vuoden 2007 lokakuuhun mennessä Suomen vienti Zimbabween oli 4,9 miljoonaa euroa ja tuonti Zimbabwesta 0,4 miljoonaa euroa. Vuonna 2006 luvut koko vuodelle olivat viennin kohdalta 3,0 miljoonaa euroa ja tuonnin kohdalta 2,9 miljoonaa euroa. Suomen tärkein vientituote oli vuonna 2007 lokakuuhun mennessä erikoiskoneet (90 %). Toiseksi tärkein vientituote oli paperi (6 %). Tärkeimmät tuontituotteet olivat 53 % osuudella kahvi ja tee.

Eurostatin mukaan EU -maiden vienti Zimbabween vuonna 2006 oli 146 miljoonaa euroa. Tärkeimmät tuoteryhmät olivat koneet (54 %), teollisuustuotteet (15 %) ja kemikaalit (9 %). Tuonti Zimbabwesta oli 394 miljoonaa euroa ja suurimmat tuoteryhmät olivat teollisuustuotteet (40 %), puolivalmisteet (11 %) ja ruokatuotteet (17 %).

Talous ja yleinen kauppapolitiikka

Zimbabwen BKT oli vuoden 2007 alustavien lukujen mukaan 1,6 mrd. USD ja ostovoimakorjattu BKT/asukas oli 1 620 USD. Ero ostovoimakorjatun arvon ja nimeellisarvon välillä on huomattava, sillä

nimeellinen BKT/asukas oli ainoastaan 120 USD. Maan talouden pitkään jatkunut kutistuminen jatkuu hitaammassa tahdissa kuin ennen. Suurin osa teollisuus- ja maataloustuotannosta on jo melkein pysähdyksissä. Zimbabwen BKT kutistui alustavien tietojen mukaan 2,8 % vuonna 2007 ja vuodelle 2008 ennakoitaan 2,4 % kutistusta. Inflaatio saavutti vuonna 2007 luultavasti huippunsa (50 000 %), mutta tulee jatkossakin pysymään korkeana. Inflaation myötä ero Zimbabwen dollarin virallisen ja markkina-arvon välillä on kasvanut. Vaikka Zimbabwen dollarin kurssi tarkastettiin syyskuussa 2007 niin, että 1 USD vastaa 30 000 ZWD (1:250 sijasta), arvon väheneminen katukaupassa on ollut vielä nopeampaa. Vuodenvaihteen tienoilla katukaupan kurssi oli n. 1:1 500 000. Maan rahatalous on dollarisoitumassa.

Zimbabwe on WTO:n, SADC:n ja COMESA:n jäsen. Kauppapoliittisesti maa on viime vuodet suuntautunut yhä enemmän Aasian suuntaan ja aktiivisesti pyrkinyt kasvattamaan kaupankäyntiään eteenkin Kiinan kanssa. Huonosta taloudellisesta tilasta ja poliittisesta eristäytymisestä johtuen Zimbabwen neuvotteluasema alueellisissa kauppaneuvotteluissa ollut heikko (mikä on näkynyt esim. EPA -neuvotteluissa). Zimbabwe on allekirjoittanut väliaikaisen EPA -raamisopimuksen ja EU on hyväksynyt maan markkinoillepääsytarjouksen. EU -maiden kanssa käytävässä kaupassa sovelletaan siis väliaikaisen EPA -raamisopimuksen säännöstöä.

Kasvatvat alat ja investointimahdollisuudet suomalaisyrityksille

Nykyolosuhteissa suomalaisyritykset tulisivat välttää investoimasta maahan. Inflaatio, valuuttarajoitukset, polttoainepula, sähkökatkokset, markkinoiden kutistuminen ja korruptio aiheuttavat huomattavia ongelmia maan yksityiselle sektorille ja investointisuoja on heikko. Parlamentti hyväksyi viime vuonna presidentin vahvistusta vielä vailla olevan lain, jonka mukaan mustilla Zimbabwelaisilla tulee olemaan pakollinen omistusosuus tietyillä sektoreilla olevissa yrityksissä (mm. kaivosteollisuus). Zimbabwen tulevaisuuden investointimahdollisuuksia silmällä pitäen potentiaalisia kasvu- ja jälleenrakennussektoreita ovat kaivosteollisuus, tuotantoteollisuus, maataloussektori ja turismi. Suomalaisia investointeja maahan valmistellaan jo mm. telekommunikaation alalla.

Vientilupahakemukset ja Suomen vientilupapolitiikka

Lupaongelmia Zimbabwen viennissä Suomeen ei ole tullut lähetystön tietoon.

Suomen viennin lisäämismahdollisuudet

Maan tilanteen vakauduttua ja teollisuudenalojen uudellen käynnistyttyä tulee erikoiskoneiden sekä tuotantoteollisuuden laitteiden viennin lisäämisessä olemaan paljon mahdollisuuksia suomalaisille teknologian valmistajille. Suomalaisen turismin ja matkailun lisäämiseen ovat mahdollisuudet tulevaisuudessa myös olemassa.

RUANDA

Vienti ja tuonti

Päävientituotteita ovat kahvi, tee, tina ja koltaani. Päätuontituotteita ovat alhaisen jalostusarvon omaavat välituotannon tuotteet, energia, koneet ja laitteet sekä kulutushyödykkeet. Ruandan kauppataase on alijäämäinen.

Tärkeimmät kauppakumppanit ja -alueet

Päävientimaita ovat Kiina, USA, Saksa ja Pakistan. Päätuontimaita ovat Kenia, Saksa, Uganda ja Belgia.

Kauppa Suomen ja EU:n kanssa

EU:n tuonti Ruandasta koostuu pääasiallisesti maataloustuotteista sekä raaka-aineista. EU-vientiä hallitsevat koneet ja laitteet, kemian teollisuuden tuotteet sekä erilaiset kulutushyödykkeet.

Suomen vienti Ruandaan on koostunut pääasiallisesti lääkevalmisteista ja farmaseuttisista tuotteista. Joinakin vuosina on ollut yksittäisiä suuria vientieriä kuten kasviöljyt ja rasvat tai tekstiilituotteet. Viimeisinä kahtena vuonna puhelin ja radiolaitteiden vienti on ollut selkeässä kasvussa ja ohittanut lääkevalmisteiden viennin. Suomen tuonti Ruandasta on ollut käytännöllisesti katsoen olematonta.

Talous ja yleinen kauppapolitiikka

Ruanda on saavuttanut noin 6 prosentin vuotuisen talouskasvun, mutta on muistettava että kasvu on lähtenyt erittäin alhaiselta tasolta vuoden 1994 tapahtumien jälkeen. Ruanda on voimakkaasti riippuvainen kehitysavusta sekä valtion budjetin rahoituksen että ulkoisen tasapainon kannalta. Ruandan talouspolitiikkaa kuvataan uusliberalisestiseksi ja Itä-Afrikan yhteisön jäsenyys merkitsee jatkossakin alueen sisäisten tullien alentamista.

Kenian tilanne on vaikuttanut Ruandan kaupankäyntiin, koska pääreitti markkinoille on kulkenut Kenian kautta. Käytännössä kierto muiden satamien kautta nostaa tuotteiden markkinahintoja.

Kasvatavat alat ja investointimahdollisuudet suomalaisyrityksille

Ruandan IT-sektori on erittäin hyvin kehittynyt ja maalla on käynnissä IT-strategian implementointi. Ratkaisut jotka liittyvät nopeampaan ja halvempaan tiedonsiirtoon ovat varmasti tervetulleita, koska Ruanda kärsii sijainnistaan sisämaan valtioneuvoston ja valokaapeliyhteydet eivät vielä ole käytettävissä.

Ruanda on kehittyvä talous ja kasvua tulee tapahtumaan kaikilla sektoreilla. Kiinnostavimpia ovat IT-sektorin lisäksi liikenne, konepajateollisuus ja kaivostoiminta.

Suomen viennin lisäämismahdollisuudet

Ruandan liittyminen täysjäseneksi Itä-Afrikan yhteisöön lisää mahdollisuuksia suunnata markkinointia Ruandaan esimerkiksi erilaisten alueellisten kaupanedistämistapahtumien kautta.